

TIERRA DEL FUEGO - ANTARCTICA

"What I'm doing here?" vroeg de Engelse schrijver Bruce Chatwin zich af toen hij in het ziekenhuis lag. Die vraag stelde hij zichzelf vaker. Dat leverde enkele mooie boeken op, onder andere met deze titel en ook "In Patagonia", een reisverslag door het zuiden van Argentinië en Chili. Aanleiding van die reis was een stukje huid van de milodon. Hij vond het in het huis van zijn grootouders. De milodon is een prehistorisch dier dat hier geleefd zou hebben. De grot van de milodon ligt twintig kilometer ten noorden van Puerto Natales, waar we nu zijn.

"Wat doen we hier?" dacht ik op de brug van de "Antarctic Dream", het schip waarmee we naar Antarctica varen. We zijn in de Drake Passage, een van de beruchtste wateren ter wereld. Wanneer we de haven van Ushuaia verlaten en 's avonds door het Beaglekanaal varen is alles nog rustig. We maken kennis met medereizigers en worden geïnstrueerd tijdens de sloepenrol voor het geval dat... Zwemvesten aan, verzamelen in de diningroom, alarmlampje testen, fluitje blazen en naar de reddingsboten. Bij goed weer gaat dat allemaal vlot, maar bij storm?

Na een uitstekend diner waarbij de obers ons ruimschoots van wijn voorzien, wordt het buiten stormachtig.

De volgende morgen gaat nog en volgen we 's morgens en 's middags lezingen over Antarctica. De middaglezing wordt door nog slechts de helft van passagiers gevolgd en dat geldt ook voor het diner.

Onze cabin ligt laag in het midden van het schip en dat scheelt aanzienlijk. De beweging is daar het minst.

De Hongkong-Chinezen die de vier duurste hutten met uitzicht aan de voor- en zijkant hebben, zien we pas in de loop van de derde dag weer verschijnen.

Op woensdag nadert de storm zijn hoogtepunt. Ik ga vaak op de brug kijken die vrij toegankelijk is. De windmeter geeft 55 tot 65 Knots aan. Dat is dus tussen windkracht 9 en 11 Bft.

Er rijzen muren van water voor het schip op en het is spannend om te zien hoe de boeg daar elke keer weer induikt. Voor mij is de Antarctic Dream in deze woeste oceaan een speelbal van de golven. Het is geen cruiseschip met stabilisatoren en ander technisch vernuft. Gebouwd als bevoorradings en reddingsschip voor het Antarctisch gebied, werd het in 2004 omgebouwd tot expeditie-schip voor toeristen. Tachtig meter lang en elf meter breed en plaats voor 80 passagiers.

De snelheid is inmiddels gereduceerd tot drie zeemijlen per uur en de kapitein geeft orders over te gaan op handbesturing, zodat het schip minder te lijden heeft. Je merkt meteen het verschil. De matroos van dienst stuurt nu op de golven en ontwijkt zo de grootste klappen.

Door al dat natuurgeweld is de verwachte aankomsttijd bij de Zuidelijke Shetlandeilanden donderdagavond!

De lezingen van woensdag gaan niet door en tijdens de maaltijden is nog maar een kwart van de passagiers aanwezig. Ik behoor tot de gelukkigen die nergens last van hebben. Maria

slikt haar pillen en verschijnt consequent bij de maaltijden.

Iets eten is onder deze omstandigheden belangrijk.

Eten halen van het ontbijtbuffet is een avontuur. Vergelijk het met een wandeling door de cakewalk op de kermis en dan met een kop koffie in je hand. Soms lukt het, soms niet. Eenmaal aan tafel moet je het kopje vasthouden, leegdrinken en dan pas neerzetten. Links en rechts vliegen de glazen jus d'orange over de tafels. Wanneer je eenmaal zit kun je genieten van de expeditie met gevaar voor eigen leven van de medepassagiers. Het lijken dronkemanstochten waarbij alles wat vastzit wordt gegrepen om op de been te blijven. Een Belgische jongen gaat bij een onverwachte beweging van het schip met zijn koffie onderuit en heeft een flinke snee in zijn hand. Er is een scheepsarts aan boord, die ondanks de wilde bewegingen op perfecte wijze vijf hechtingen aanbrengt.

Bij de nadering van de South Shetlands neemt de storm snel af, gaat de snelheid weer naar 12 zeemijlen en verschijnt op donderdagmorgen iedereen weer bij het ontbijt. Daar zijn mensen bij die vanaf maandagavond hun cabin niet meer hebben verlaten! We zien ze voor het eerst. Nog wat witjes om de neus en onvast op de benen, maar ze zijn er en kunnen mee aan land.

We krijgen nog een lezing met instructie over hoe ons te gedragen in dit kwetsbare werelddeel en gaan dan met de zodiacs onze eerste landing maken in Yankee Harbour op Greenwich Island. We zijn in een dierenpark beland: pinguïns, verschillende soorten zeehonden en -leeuwen en veel vogels. We lopen rond, fotograferen natuurlijk veel en krijgen alle tijd om de dieren te observeren. Rodrigo, teamleider en bioloog, wijst ons op bijzonderheden in gedrag van de dieren om ons heen. Terwijl een paar skua's (grote zeevogels) zich te goed doen aan een al bijna kaalgevreten pinguïngeraamte, wandelt de rest van de kolonie daar omheen alsof er niets aan de hand is.

De vrijdag is een stralende dag. Zoals elke ochtend ga ik tussen zes en zeven uur eerst naar de brug en tref daar dan Hein en Anneke uit Gorredijk. Hein is loods geweest in de Rotterdamse havens en weet dus van de hoed en de rand. Nu gepensioneerd, maken ze elk jaar een mooie reis.

De stuurman zijn vriendelijk, geven alle informatie én koffie.

We zien onze eerste orca's. Camera en kijker altijd bij de hand voor het ultieme plaatje. Dat is niet gemakkelijk. Mijn Canon heeft een groot zoombereik maar is wat traag.

Kapitein Ernesto heeft een toestel met motordrive, dus zit er tussen zijn snel achterelkaar geschoten foto's altijd een voltreffer en getuige de fotopresentatie aan het eind van de cruise maakt hij prachtige plaatjes.

De eerste ijsbergen met pinguïns en seals drijven voorbij, de zee is spiegelglad en regelmatig komen bultruggen voorbij die af en toe hun staart laten zien.

We zijn in sprookjesland, zoals Maria in haar dagboek schrijft: de kleuren van het ijs, van wit tot diepblauw, de soms 'vliegende' pinguïns, de hoge rotsen links en rechts en de tientallen gletsjers die af en toe met donderend geweld hun

brokken ijs in zee laten vallen.

's Morgens landen we met de zodiacs op Cuverville Island met een Gentoo-pinguinkolonie en veel grote vogels, zoals skua's, Giant Petrels en Antarctische aalscholvers.

's Middags zetten we voor het eerst voet op het vasteland van Antarctica: Andvord Bay, Neko Harbour. We klimmen over een sneeuw- en ijsvlakte omhoog en kijken uit over de baai met ijsbergen en gletsjers. Op verzoek van Rodrigo houdt iedereen vijf minuten zijn mond om de stilte van Antarctica tot ons door te laten dringen. Jammer dat we in de verte het motorgeluid van ons schip horen.

Terug nemen we de glijbaan: op de rug met de benen omhoog, sommige op hun buik, schuiven we met grote snelheid over de sneeuwhegging naar beneden.

Daar staat champagne klaar om te klinken op onze eerste landing op het vasteland van Antarctica.

Met de zodiacs varen we nog anderhalf uur door de Andvord Bay, tussen ijsbergen en gletsjers. De Antarctic Dream vaart op afstand mee, veiligheid gaat hier voor alles.

Er zijn maar liefst tien Nederlanders aan boord, zes Vlamingen en een paar Zuidafrikanen, dus veel communicatie in onze eigen taal.

Frans en zijn Franse Christine zijn oceaanzeilers en bevaren al tien jaar de wereldzeeën. Hun Aquarius, een Samoa 48 ligt in de haven van Ushuaia. Hun opstapper voor een paar weken is Rob uit Den Haag. Er zijn zeilers die met hun eigen boot de Antarctische wateren bevaren, maar meestal zijn dat charters met meerdere mensen aan boord. Frans blijkt ook in Albergen geboren te zijn en in zijn jeugd jaren was hij altijd op de boerderij van een oom van Maria te vinden!

Nog meer toeval: Harry en Nelleke Kooiker uit Hardenberg, allebei geboren en getogen in Tubbergen, dus ook naast de deur van de Bouhuis-boerderij. Harry's zus was eens mijn collega en Nelleke heeft tegelijkertijd met Maria's zus Liesbeth op de Pabo in Steenwijkerwold gezeten! It's a small world.

De gemiddelde leeftijd van de passagiers is, volgens de bemanning, laag door het hoge backpackersgehalte. Oorzaak is de economische crisis. De meeste trips zijn maar voor de helft geboekt, met als gevolg overal in de boekingskantoren in Ushuaia last minute- aanbiedingen voor minder dan de helft van de prijs.

Dat geeft een goede en relaxte sfeer aan boord. Ik had verwacht alle tijd te hebben om een verslag te schrijven, maar dat blijkt (gelukkig) een illusie te zijn. Elke dag een vol programma en 's avonds neemt iedereen de tijd om te kletsen en elkaars foto's te bekijken. Ook het begeleidingsteam is altijd aanwezig, geeft informatie, verzorgt goede lezingen en regelt veilige oversteken naar de kust.

Zaterdag zijn we weer vroeg op om de passage van Le Maire Channel mee te maken. Het is een prachtige ochtend, zon en windstil. Vóór het ontbijt zien we al orca's en schieten pinguïns voorbij op weg naar hun visgebied.

Vandaag bezoeken we Petermann Island waar een kolonie

Adélie-pinguïns huist. Het is ook voor ons de meest zuidelijk gelegen plek waar we aan land gaan.

Pinguïns zijn fantastisch om te observeren. Niet alleen wij zijn nieuwsgierig, maar ook zij, vooral de jonkies die achter je aan hobbelen en proberen in de laarzen of broekspijpen te happen. Het is moeilijk om je aan de afgesproken 5-meterafstand te houden, wanneer de beestjes zelf enthousiast achter je aan huppelen. Ook hier weer giant petrels, blauwogige aalscholvers en Minke walvissen.

Hier zijn de ijsbergen op zijn mooist en daarom maken we 's middags een zodiac-cruise tussen de meest fantastische ijs-sculpturen, vaak 'bewoond' door zeeleeuwen en crabeater seals. De Nederlandse benamingen zijn voor ons meestal onbekend dus dat zoeken we thuis eens op.

De Antarctic Dream gaat voor anker bij Port Lockroy waar de Engelsen een 'station' hebben. De hele bevolking, vier vrouwen en drie mannen, komt 's avonds aan boord om mee te eten. Voor hen een aangename afleiding gedurende hun vijf maandelijks verblijf in deze lege wereld. De mannen zijn bouwvakkers en gebruiken de zomer voor herstelwerkzaamheden en de afwerking van een nieuw verblijf. De vrouwen beheren het postkantoor en het museum en doen veldwerk. Ze hebben uit veiligheidsoverwegingen geen eigen boot en moeten met een zodiac worden afgehaald.

De volgende morgen bezoeken we het station. De pinguïns en andere vogels, waaronder de duifachtige snowy sheathbills, omringen de gebouwen. Het eilandje heeft een doorsnee van een paar honderd meter. Er schijnt ooit een bewoner geweest te zijn die altijd bij laagtij een wandelingetje maakte, omdat hij dan de maximale afstand kon afleggen. Het museum geeft een aardig beeld van het vroegere poolleven en in het postkantoor, annex souvenirshop kunnen we kaarten en postzegels kopen en ter plekke in de Engelse brievenbus gooien. Natuurlijk altijd leuk om een kaartje van het meest zuidelijke postkantoor ter wereld te ontvangen.

Daarna varen we urenlang in langzaam tempo door de Dallman Bay en genieten van enkele staartenshows van bultruggen. Later zien we een bultrug die is ingesloten door twaalf orca's. De kapitein legt de boot stil, volgt dan weer voorzichtig het spannende schouwspel tot uiteindelijk de bultrug opeens aan de andere kant van de boot verschijnt en de orca's geen interesse meer tonen. Happy end!

In de nacht van zondag op maandag varen we terug naar de South Shetlands en de volgende morgen vroeg volg ik op de brug de manoeuvres door de smalle ingang van de lagune van Deception Island. Het is een moeilijke passage die alleen bij goed weer kan worden uitgevoerd. Hier liggen veel scheepswrakken uit de tijd van de walvisvaart. We leggen aan in Whalers Bay, gaan met de rubberboten aan land, een pikzwart lavastrand en wandelen omhoog naar Neptune's Window, een doorkijkje over de Antarctische wateren in de vulkaanrichel. De laatste uitbarsting was hier in 1969. Vanaf ons schip, toen

nog actief als bevoorradings- en reddingsboot, werden de bewoners met helikopters van het eiland gehaald.

De resten van de toenmalige walvisindustrie staan er nog. Grote ketels, vervallen houten gebouwen, honderden kuipen die in duigen liggen en walvisbotten.

Het hoogtepunt is natuurlijk de zwempartij. Kleren uit en voorzichtig stappen we in het water; zó heet aan de rand dat we bijna onze voeten verbranden. Snel iets verder, maar niet te ver, want na twee meter is het net boven nul.

We zitten met veertig dapperen in het water en af en toe duiken we onder het slaken van oerkreten het ijskoude poolwater in.

De laatste avond aan boord worden we verrast met twee certificaten, één als bewijs dat we Antarctica hebben bezocht en een Zuidpool-zwemdiploma 'for foolishness'. Waarvan akte.

Dan is het tijd om terug te keren naar Ushuaia. Na de 'Drake Shake' is de Passage nu gelukkig een 'Drake Lake'. Bijna windstil weer, wel met een flinke, maar regelmatige deining. Voor de mensen die op de heenweg zeeziek zijn geweest is dit een verademing en de meesten zijn nu ook overdag op het dek of in de eetzaal. De sfeer is gezellig. Veel uitwisseling van foto's, nog enkele interessante lezingen, o.a. van Pablo over de expeditie van Nordenskjöld, en Christian die echt alles van pinguïns weet.

We worden begeleid door verschillende soorten albatrossen, machtige vogels met een spanwijdte groter dan van de condor. Ze zweven van golf naar golf en maken optimaal gebruik van de wind. Regelmatig duiken dolfijnen op die moeiteloos op soortnaam door Rodrigo en Christian worden herkend. Omdat de terugreis voorspoedig verloopt dreigen we te vroeg in Ushuaia aan te komen. De kapitein besluit een omweg te maken naar Kaap Hoorn, waar we op drie mijl afstand van de rots enkele uren rondobberen in, vooral voor ons Nederlanders, historisch water.

In de namiddag bekijken we in de conferentiezaal een mooie fotopresentatie. Pia en Christian van het begeleidingsteam hebben gedownloade foto's van diverse passagiers geselecteerd en er een muziekje ondergezet. Vooraf een zeer professionele serie van beroepsfotograaf Barry en tot slot een prachtige collage van de captain himself. Hij besluit met een wervend verhaal over de expeditie die hij met de Antarctic Dream de komende zomer rond Spitsbergen en Groenland gaat maken.

's Avonds genieten we van een uitstekend afscheidsdiner, grote glazen wijn en na afloop de veiling van de AD-vlag van deze reis en een originele zeekaart met de ingetekende route.

De Hongkong-Chinezen laten van zich spreken. Geld geen probleem. Het vlaggetje halen ze binnen voor \$ 250 en de kaart waar de jongste juf \$ 500 voor biedt, daar doet ze nog een eigen bod van \$ 1000 overheen. Zonder een tussentijds bod van iemand anders!

Bemanningsblij, want het geld gaat in de fooienpot.

Er wordt gezellig nagepraat. We dansen op muziek uit de sixties en de seventies en Manuel, een van de obers, laat ons

met een Vlaamse zien hoe je de Merengue danst. Maria danst nog een tijdje met de \$\$\$-lady, maar dat levert verder niets op, behalve een hoop plezier en een visitekaartje, voor het geval we eens in Hongkong belanden.

Donderdagmorgen om zeven uur staat onze bagage al bij de receptie, ontbijten we en nemen afscheid van onze medereizigers.

Gemengde gevoelens, wanneer je tien dagen met een betrekkelijk kleine groep intensief hebt samengeleefd en veel dezelfde ervaringen hebt gedeeld.

Er waren mensen bij die we zullen missen, maar het is ook goed geweest en we willen weer in onze Zuidkaper nieuwe wegen verkennen.

Met een taxi gaan we naar de camping waar we enthousiast worden verwelkomt door onze gastheer Raoul. We leveren bij hem onze was in, zetten de auto op plek nummer veertien en lezen buiten in de zon onze email. Het is een zomerse dag, zeker voor Ushuaia, waar ze dit jaar nog weinig van goed weer hebben kunnen genieten.

Als we ons 's avonds bij het toeristenkantoor melden, staan daar al enkele Antarctic-vrienden te wachten. De meeste zijn al met bus of vliegtuig vertrokken, maar de rest heeft afgesproken samen te gaan eten. Maar liefst dertig mensen schuiven aan. We eten koningskrab. In Nederland onbetaalbaar en uit de diepvries, maar hier vers en een bord vol. Ook van deze groep nemen we nu echt afscheid en in de stromende regen rijden we terug naar onze camping 'La pista del Andino'.

Raoul heeft een skipiste die op de camping uitkomt, maar waar helaas de laatste tien jaar geen sneeuw meer lag. We kunnen wel van een mooi uitzicht over de stad en het Beaglekanaal genieten. Achter ons zijn de besneeuwde berghellingen met gletsjers. Deze omringen de stad aan drie zijden, zodat het weer hier relatief rustig is. De meeste stormen in Vuurland maken een zachte landing in Ushuaia.

Vrijdag is onze laatste dag. We rijden over een onverharde weg naar Estancia Harberton, zeventig kilometer naar het oosten. Ruim honderd jaar geleden vestigde zich hier een Engels missionaris-echtpaar om de laatste indianen te helpen en uiteraard te bekeren. De nazaten wonen hier nog steeds, runnen een theehuis, organiseren excursies naar een pinguïnkolonie en beheren een zoologisch museum, waar in het zomerseizoen biologiestudenten uit de hele wereld zich verdiepen in het dierenleven rond de Zuidpool.

Het museum is een grote loods vol skeletten die allemaal zijn opgehangen langs de wand, waarop hun voorkomen is geschilderd. Dat geeft een mooi beeld van de lichaamsbouw van walvissen, dolfijnen, diverse robben en vogels.

Vuurland, Tierra del Fuego, is, wat je niet zou verwachten, voor een groot deel bebost. Drie soorten beukenbomen, soms net zo hoog als bij ons, maar wel een heel ander uiterlijk, met heel kleine blaadjes en langs de kust soms flink vervormd door de heersende stormen. Ze lijken soms net op de bomen

die je op Japanse prenten ziet: lang, slank en met verwaaide kruinen.

Onder de bomen en langs de weg veel bloemen en dikke bedden mos.

Zaterdag op weg naar Puerto Natales rijden we over een gravelweg door het binnenland. Grote bossen worden onderbroken door eindeloze geelbruine en groene grasvlaktes met duizenden schapen en rundvee. Ook de guanaco's zijn er weer. Grote groepen volwassen dieren met hun jongen. Net als reeën springen ze gemakkelijk over de hoge omheiningen van de graslanden wanneer we met de auto dichterbij komen. Op de lichtglooiende hellingen van de lage heuvels staan miljoenen margrietten in volle bloei. Vanaf een afstand lijkt het alsof het heeft gesneeuwd.

We passeren Estancia's van eenvoudig tot zeer omvangrijk met vele bijgebouwen.

De bomen hangen vol met 'oudemannenbaarden' en groene en rode bollen van kleine blaadjes. Het zijn parasieten die de bomen niet aantasten, maar wel een bijzonder aanzien geven. We tellen vandaag maar liefst 14 wereldfietsers. Met de meeste maken we een babbel en de helft blijkt Alaska—Ushuaia te doen!

We overnachten in Porvenir, rijden de volgende dag langs de Straat van Magellanes, nu aan de zuidzijde. We zien het landschap langzaam maar zeker weer kaler worden. Lage struiken, af en toe een meertje met verschillende soorten eenden, ganzen en flamingo's. We nemen de ferry en rijden over een goede weg door tot Puerto Natales.

Onderweg ontdekken we dat de reservetank ook een bodem heeft. Door een schakelaar in te drukken tijdens het rijden wordt diesel overgepompt naar de hoofdtank. Maar nu gebeurt er niets! We realiseren ons dat we in Rio Gallegos voor het laatst naar een pompstation zijn geweest. Gelukkig halen we op onze laatste liters Natales. Hier blijven we een dag, schrijven ons verhaal en bereiden we de komende dagen in het N.P. Torres del Paine voor.

De afgelopen maanden was het hier koud en regenachtig. Van veel mensen hoorden we dat ze nauwelijks hebben kunnen genieten van een van de mooiste parken van Zuid-Amerika. Gelukkig is de weersvoorspelling goed. Nu regent het regelmatig met af en toe de zon tussen de wolken door. Zoals het hoort in Zuid-Patagonië.

Julie missen wellicht een stuk in onze reis en dat is ook zo.

Van Puerto Madryn tot Ushuaia staat nog niet op de site. Doen we binnenkort. Dankzij het uitgebreide dagboek dat door Maria wordt bijgehouden komen de herinneringen weer boven en kan ik een en ander in een verslag vastleggen.

Er valt nog zoveel meer te melden en te schrijven, maar het reizen zelf is het belangrijkste en neemt dus alle tijd in beslag. Per slot van rekening zijn we daarvoor in Zuid-Amerika!

Een hartelijke groet vanuit Puerto Natales!
Maria en Jos

